

ต้นทุนชีวิต การพัฒนาตนเอง ทักษะทางสังคม
และวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ
DEVELOPMENTAL ASSETS, SELF DEVELOPMENT, SOCIAL SKILLS
AND CAREER MATURITY OF VOCATIONAL STUDENTS
AT SISAKET TECHNICAL COLLEGE

ทัตพิชา สุขรัตน์* อีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน**

Tatpicha Sookkarat, Theerapat Wongkumsin

Received: January 22, 2019

Revised: March 04, 2019

Accepted: March 23, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับต้นทุนชีวิต ระดับการพัฒนาตนเอง ระดับทักษะทางสังคมและระดับวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ 2) ศึกษาเปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนชีวิตกับวุฒิภาวะทางอาชีพทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเองกับวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ 5) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางสังคมกับวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ จำนวน 615 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) ต้นทุนชีวิต ทักษะทางสังคม และวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาอยู่ในระดับสูง และการพัฒนาตนเองของนักเรียนอาชีวศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง 2) นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีวุฒิภาวะทางอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม ระดับการศึกษา

* Master of Science (Community Psychology), Major Field: Community Psychology, Department of Psychology, Faculty of Social Science, Kasetsart University.

** Department of Psychology, Faculty of Social Science, Kasetsart University.

สถานภาพการครองคู่ของบิดามารดา อาชีพของหัวหน้าครอบครัว และรายได้ของครอบครัว แตกต่างกัน มีวุฒิภาวะทางอาชีพ ไม่แตกต่างกัน 3) ต้นทุนชีวิตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) การพัฒนาตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 5) ทักษะทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ต้นทุนชีวิต, การพัฒนาตนเอง, ทักษะทางสังคม, วุฒิภาวะทางอาชีพ, นักเรียนอาชีวศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the level of developmental assets, self-development, social skills and career maturity of vocational students, 2) to compare career maturity of vocational students by difference personal factors, 3) to study relationship between developmental assets and career maturity of vocational students, 4) to study relationship between self development and career maturity of vocational students, and 5) to study relationship between social skills and career maturity of vocational students. The samples used in this research were 615 vocational students of Sisaket Technical College. The data were collected by questionnaires. The results were as follows: 1) developmental assets, social skills and career maturity of vocational students were at the high level and self development of vocational students was at the moderate level, 2) the vocational students who had different genders have different in career maturity with the statistical significance at .01 level and the vocational students who had different grade point average, education level, couple life status of parents, head of the family's occupation and family income had not different in career maturity, 3) developmental assets had positively related to career maturity of vocational students with the statistical significance at .01 level, 4) self development had positively related to career maturity of vocational students with the statistical significance at .01 level and 5) social skills had positively related to career maturity of vocational students with the statistical significance at .01 level.

Keywords: Developmental Assets, Self Development, Social Skills, Career Maturity, Vocational Students.

1. บทนำ

ปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจ เป็นปัญหาในมิติเชิงปริมาณและคุณภาพ การจะแก้ปัญหาให้สำเร็จอย่างเป็นระบบจึงเป็นเรื่องที่รัฐบาลจะต้องเข้ามามีบทบาทในการชี้นำ (Bank of Thailand, 2012) ซึ่งแนวทางการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน การยกระดับคุณภาพมาตรฐานอาชีวศึกษาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการประกอบอาชีพที่เชื่อมโยงกับกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย และสอดคล้องกับ ความชำนาญของสถานศึกษา รวมทั้งสร้างเครือข่ายการผลิตและพัฒนากำลังแรงงานกับภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะสถานประกอบการ สถาบันเฉพาะทาง ควบคู่กับการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับ นานาชาติ (Office of The National Economic and Social Development Board, 2015)

วุฒิภาวะทางอาชีพ เป็นความคงเส้นคงวาของการเลือกอาชีพ และเลือกได้ตรงกับความเป็นจริง และสามารถเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับลักษณะต่างๆ ของตนเองเช่นเดียวกับแนวคิดของ (Tolbert, 1974 cited in Somjai, 2013) ได้ให้ความหมายของวุฒิภาวะด้านอาชีพไว้ว่าวุฒิภาวะด้านอาชีพเหมือนวุฒิภาวะอื่นๆ เป็นการจัดระเบียบของพฤติกรรมและทัศนคติ เพื่อที่บุคคลจะได้ประสบความสำเร็จในการค้นพบความต้องการของตน และวุฒิภาวะด้านอาชีพ ความเต็มใจในการที่จะรับผิดชอบต่อการเลือกของแต่ละบุคคลจะเห็นได้จากการเตรียมความพร้อม การสำรวจความต้องการของตนเอง และการตรวจสอบความสามารถของตนเองได้อย่างตรงตามความเป็นจริง จะสามารถช่วยให้บุคคลมีโอกาที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานต่อไปในอนาคต ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เด็กและเยาวชนประสบความสำเร็จนั้นเกิดจากต้นทุนชีวิตที่ดีที่จะแสดงให้เห็นถึงกระบวนการคิด การตัดสินใจและการแสดงพฤติกรรมต่างๆ ในการทำงาน ต้นทุนชีวิต (Developmental Assets : DA) เป็นปัจจัยสร้างคุณลักษณะที่ดีของบุคคลประกอบด้วยด้านจิตใจ สังคม และวัฒนธรรม ที่ส่งผลต่อกระบวนการคิด การตัดสินใจ และการแสดงออกในรูปแบบพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการเสริมสร้างให้เกิดขึ้นตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ แต่ในปัจจุบันสังคมในโลกยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ในสังคมมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านอาชญากรรม เศรษฐกิจ ความเสื่อมโทรมทางด้านสังคม และการลดคุณค่ามิติด้านวัฒนธรรม สิ่งสำคัญพบว่าการแก้ไขปัญหานั้นมองปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นตัวตั้ง เมื่อเกิดปัญหาแล้วจึงแก้ไข ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ตรงกันข้ามการเสริมสร้างให้เกิดการป้องกันน่าจะเป็นวิธีที่มีประโยชน์ และสามารถที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ได้มากกว่า ซึ่งการเสริมสร้างต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนนี้ย่อมได้รับอิทธิพลจากปัจจัยในตัวเด็กเอง และปัจจัยภายนอก อันได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน เพื่อนและชุมชน ซึ่งหากสามารถควบคุมปัจจัยและเสริมสร้างปัจจัยต่างๆ ให้เหมาะสม

จะส่งผลต่อการพัฒนาต้นทุนชีวิตที่ดีให้กับเด็กและเยาวชนเติบโตอย่างมีคุณภาพ (Tripathi et al, 2009) รวมทั้งการพัฒนาปัจจัยคุณภาพของแรงงานอาชีวศึกษา ในการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน นั้นพบว่า บุคลากรยังขาดความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญด้านสายอาชีพ ด้านการสื่อสาร และทักษะทางสังคม (Aimsamai, 2015) กล่าวคือบุคคลควรมีการพัฒนาตนเอง (Self Development) เป็นการพัฒนาคุณสมบัติที่มีอยู่ในตนเอง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วใน สังคมปัจจุบัน ทั้งในด้านโครงสร้างเศรษฐกิจ และสังคมรวมทั้งความเจริญก้าวหน้าทางด้าน เทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆทั่วโลกสื่อถึงกันได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดปัญหา และสภาพการณ์ใหม่ๆที่ซับซ้อน สภาพการณ์ดังกล่าวทำให้บุคคลมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่ง พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ เพื่อทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพราะการพัฒนาตนเองจะช่วยให้ บุคคลมีศักยภาพและประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิต ทั้งในชีวิตส่วนตัวและชีวิตทำงาน อันก่อให้เกิด ประโยชน์ ความเจริญรุ่งเรืองและความสุขต่อตัวบุคคลเอง และสังคมส่วนรวม (Juthopana, 2010) รวมถึงทักษะทางสังคม (Social Skills) เป็นกลุ่มของทักษะต่างๆที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์และการ สื่อสารระหว่างกันในสังคม อันได้แก่ ทักษะการสื่อสาร การพูด การฟัง การทำงานร่วมกันเป็นทีม เป็นต้น รวมทั้งความสามารถในการเข้าใจสถานการณ์ต่างๆที่หลากหลาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างความสัมพันธ์ในทางบวกให้เกิดขึ้นเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับทุกเพศทุกวัย ทั้งวัยเด็ก ที่ต้องการการฟังและการเรียนรู้สิ่งใหม่ในชีวิต วัยรุ่นที่ต้องการการยอมรับจากเพื่อนฝูงคนรอบข้าง วัยผู้ใหญ่ที่เริ่มสร้างครอบครัวและต้องการความสำเร็จในหน้าที่การงาน (Songsri, 2015) ดังนั้นการ ส่งเสริมพัฒนาให้บุคคลมีทักษะทางสังคมจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และมีการเตรียมความ พร้อมของสถาบันการอาชีวศึกษาเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนั้นพื้นฐานการประสบความสำเร็จใน หน้าที่การงานจะต้องอาศัยการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ นั่นก็คือ การ พัฒนาตนเอง เพื่อนำไปสู่การเป็นบุคคลที่มีศักยภาพ และมีประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่ง วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ สถาบันการอาชีวศึกษามาตรฐานสากล ได้ให้การสนับสนุนนักเรียน อาชีวศึกษาทั้งทางด้านวิชาการ และการปฏิบัติงานสู่อาชีพ ซึ่งจะเห็นได้จากการได้รับรางวัลรอง ชนะเลิศอันดับ 1 จากการแข่งขันแอนิเมชัน ในรายการช่างคอมพิวเตอร์จิ๋ว งานวันเทคโนโลยีวิศวกรรม 2559 เทคโนโลยีไทย ก้าวไกลสู่อาเซียน (En Tech Day 2016) และวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ ร่วมกับ บริษัท เอฟฮอนต้า จำกัด ร่วมจัดบูธนิทรรศการในงานทวิภาศไทย 2559 โดยการนำรถ ประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิง ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ ร่วมโชว์ในงาน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนชีวิต การพัฒนาตนเอง และทักษะทางสังคมที่มีต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ ซึ่งการส่งเสริมและสนับสนุนทางด้านสายอาชีพหรืออาชีวศึกษาเป็นสิ่งที่ สำคัญกับการเสริมสร้างประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการ

พัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคน หรือ ทุนมนุษย์ ให้เข้มแข็ง สามารถที่จะเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าผลของการวิจัยนี้จะมีประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการที่จะนำไปกำหนดแผน หรือพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนด้านสายอาชีพหรืออาชีวศึกษาให้มีทักษะทางสังคมในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และลดปัญหาการว่างงานที่จะทำให้เกิดปัญหาในสังคมต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาระดับต้นทุนชีวิต ระดับการพัฒนาตนเอง ระดับทักษะทางสังคมและระดับวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนชีวิตกับวุฒิภาวะทางอาชีพทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ

2.4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเองกับวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ

2.5 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางสังคมกับวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนชีวิต การพัฒนาตนเอง ทักษะทางสังคม และวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนชีวิตกับวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางสังคมกับวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเองของนักเรียนอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ในจังหวัดศรีสะเกษ วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ จำนวน 5,559 คน (Sisaket Technical College, 2016)

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ในวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ จำนวน 615 คน โดยมีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1) คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรม G*Power 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 615 คน

2) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วนประชากร (Proportional Stratified Random Sampling) ตามจำนวนนักเรียนอาชีวศึกษา ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับการศึกษา ได้นักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 336 คน และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) 279 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขออนุญาตใช้เครื่องมือต้นแบบชีวิต แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนเป็นแบบให้เลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ เกรดเฉลี่ยสะสม ระดับการศึกษา สถานภาพการครองคู่ของบิดามารดา อาชีพของหัวหน้าครอบครัว และรายได้ของครอบครัว

2) แบบสอบถามเกี่ยวกับต้นทุนชีวิต ขออนุญาตนำมาใช้ได้รับอนุญาตจาก Tripathi, et al. (2009) จำนวน 48 ข้อ

3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิด Boydell (1985) จำนวน 40 ข้อ

4) แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะทางสังคม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิด Schinke and Gilchrist (1984 cited in Boom, 1996 : 69-70) จำนวน 66 ข้อ

5) แบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพทางอาชีพ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิด Super and Overstreet (1960 cited in Brown and Brooks, 1990) จำนวน 50 ข้อ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่ ค่าสถิติ t-test ค่าสถิติ F-test และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ใช้หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนชีวิตกับภาวะทางอาชีพ การพัฒนาตนเองกับภาวะทางอาชีพ และทักษะทางสังคมกับภาวะทางอาชีพ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .01

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

4.1 นักเรียนอาชีวศึกษาวิทยาลัยศรีสะเกษที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงคิดเป็น (ร้อยละ 55.1) เพศชาย (ร้อยละ 44.9) นักเรียนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.01-3.50 (ร้อยละ 35.0) มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) (ร้อยละ 54.6) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) (ร้อยละ 45.4) บิดามารดามีสถานภาพการครองคู่ สมรส/อยู่ร่วมกัน (ร้อยละ 78.0) หัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ร้อยละ 41.5) และมีรายได้ครอบครัวตั้งแต่ 12,000-บาท/เดือน เป็นต้นไป (ร้อยละ 28.7)

4.2 นักเรียนอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีต้นทุนชีวิตโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 146.33) พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านพลังตัวตน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 45.52) รองลงมา คือ ด้านพลังสร้างปัญญา ($\bar{X}$ = 33.60) และด้านพลังเพื่อนและกิจกรรม ($\bar{X}$ = 18.01) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทักษะทางสังคมโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 198.61) พิจารณารายด้าน พบว่าด้านการสอนตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 33.86) รองลงมา คือ ด้านการสื่อสาร ($\bar{X}$ = 33.33) และด้านการแก้ปัญหา ($\bar{X}$ = 32.11) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ภาวะทางอาชีพโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 153.21) พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมองเห็นภาพรวมของตนเองอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 31.41) รองลงมา คือ ด้านการเลือกอาชีพที่ตนเองพึงพอใจอย่างมีหลักการ ($\bar{X}$ = 30.93) และด้านการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ ($\bar{X}$ = 29.98) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด การพัฒนาตนเองโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 119.50) พิจารณารายด้าน พบว่าด้านความเป็นเอกลักษณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 30.50) รองลงมา คือ ด้านพฤติกรรม ($\bar{X}$ = 30.14) และด้านสุขภาพ ($\bar{X}$ = 28.99) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

4.3 นักเรียนอาชีวศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีภาวะทางอาชีพโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนภาวะทางอาชีพของนักเรียน

อาชีวศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสม สถานภาพการครองคู่ของบิดามารดา อาชีพของหัวหน้าครอบครัว และรายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน มีวุฒิภาวะทางอาชีพไม่แตกต่างกัน

4.4 ต้นทุนชีวิตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษา โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การพัฒนาตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทักษะทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวุฒิภาวะทางอาชีพโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

5.1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีวุฒิภาวะทางอาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนักเรียนอาชีวศึกษาเพศหญิงมีเป้าหมายทางอาชีพที่ชัดเจน มีความตั้งใจจริงในการ ปฏิบัติตนให้ไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และความละเอียดรอบคอบในการคิดวางแผนหรือการจัดระเบียบ ชีวิตได้ดีกว่านักเรียนอาชีวศึกษาเพศชาย จึงทำให้วุฒิภาวะทางอาชีพของเพศหญิงสูงกว่าเพศชาย สอดคล้องกับ Booth (1985: 789-A) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอาชีพ กับนักศึกษาวิทยาลัยโอเดสสา (Odessa College) พบว่า อายุเชื้อชาติเป็นตัวทำนายวุฒิภาวะทาง อาชีพ และพบว่าระหว่างเพศหญิงและเพศชาย มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของคะแนนวุฒิ ภาวะทางอาชีพ และจากการศึกษาของ Weener (1983: 1341-A) ได้ทำการศึกษาลักษณะของ การศึกษา และลักษณะส่วนบุคคลในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีวุฒิภาวะทางอาชีพและไม่มีวุฒิภาวะทาง อาชีพโดยทำการศึกษาระยะยาวตั้งแต่กลุ่มตัวอย่างเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาจนกระทั่งกลุ่ม ตัวอย่างมีอายุ 24-27 ปี ผลการศึกษาพบว่า เพศ หลักสูตร เกรดเฉลี่ย และวุฒิภาวะทางอาชีพเมื่อ อยู่ระดับ 12 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับวุฒิภาวะทางอาชีพ เมื่ออายุ 24-27 ปี จากผลการวิจัยนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม ระดับการศึกษา สถานภาพการครองคู่ของ บิดามารดา อาชีพของหัวหน้าครอบครัว และรายได้ของครอบครัวแตกต่างกันมีวุฒิภาวะทางอาชีพไม่ แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่นักเรียนอาชีวศึกษานั้น เน้นการทำงานในเชิงปฏิบัติการมากกว่าการทำงานเชิงวิชาการ ทำให้นักเรียนมีความเชี่ยวชาญ ทางด้านการปฏิบัติงาน และนักเรียนอาชีวศึกษายังมีระดับการศึกษาอยู่ในช่วงอายุที่ใกล้เคียงกัน

จึงทำให้วุฒิภาวะทางอาชีพไม่แตกต่างกัน และไม่ว่าบิดามารดาจะมีสถานภาพการคู่ที่แตกต่างต่างกัน แต่นักเรียนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ร่วมกันได้รับการดูแลเอาใจใส่ไม่แตกต่างกันมากซึ่งอาชีพของหัวหน้าครอบครัวไม่ส่งผลต่อวุฒิภาวะทางอาชีพ อาจเนื่องมาจากการที่นักเรียนอาชีวศึกษาได้รับอิสระในการเลือกอาชีพ หรือได้รับการสนับสนุนจากทางครอบครัวในการตัดสินใจในการเลือกอาชีพ ทำให้ไม่ได้รับแรงกดดันในการเลือกอาชีพตามความต้องการของครอบครัว แต่เป็นการเลือกอาชีพจากความถนัดและความสนใจของตนเอง รวมไปถึงนักเรียนอาชีวศึกษาที่ครอบครัวมีรายได้แตกต่างกันมีวุฒิภาวะทางอาชีพไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่นักเรียนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ครอบครัวมีรายได้เพียงพอในการสนับสนุนค่าเล่าเรียน และทางครอบครัวที่มีปัญหาทางด้านค่าเล่าเรียนยังสามารถได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐ ภาคเอกชน ในการส่งเสริมนักเรียนอาชีวศึกษาตามนโยบาย และความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน จึงทำให้รายได้ครอบครัวไม่มีผลต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษา

5.2 ผลการวิจัยพบว่า ต้นทุนชีวิตของนักเรียนอาชีวศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ เมื่อนักเรียนอาชีวศึกษามีต้นทุนชีวิตสูงขึ้น วุฒิภาวะทางอาชีพสูงตามไปด้วย ทั้งนี้ อาจเนื่องจากต้นทุนชีวิตเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานในการสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียน มีผลต่อการพัฒนาทางด้านจิตใจ ร่างกาย สถิติปัญญาของตัวนักเรียน ครอบครัว และสังคมให้เกิดการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ให้เกิดการพัฒนาจากภายในสู่ภายนอก และมีส่วนทำให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเข้มแข็ง ดังนั้นเมื่อนักเรียนอาชีวศึกษามีต้นทุนชีวิตสูงขึ้น จะทำให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าเผชิญปัญหา มีกระบวนการคิดแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุและรับรู้ถึงผลกระทบในการตัดสินใจ จากการเลือกวิธีต่างๆในการแก้ปัญหาไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น รวมถึงการรู้จักยอมรับฟังคำตักเตือน คำสั่งสอน จากผู้อื่น และสามารถนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงทำให้เกิดวุฒิภาวะทางอาชีพเพิ่มขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ Super and Overstreet (1960 cited in Brown and Brooks, 1990) บุคคลที่มีวุฒิภาวะทางอาชีพเป็นการพัฒนาเองทางด้านอาชีพอย่างต่อเนื่องทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สถิติปัญญา และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมไปถึงการเริ่มแสวงหาความต้องการในการประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จ หรือสำรวจไปจนถึงความเสื่อมถอยในการทำงาน เพื่อเป็นการวัดระดับกระบวนการในการพัฒนา การทำงาน และการปรับปรุงแก้ไขให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

5.3 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาดตนเองของนักเรียนอาชีวศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับวุฒิภาวะทางอาชีพโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้ง

ไว้ กล่าวคือ นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีการพัฒนาตนเองจะมีวุฒิภาวะทางอาชีพสูงตามไปด้วย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีการพัฒนาตนเองจะเป็นผู้ที่รู้จักการประเมินสมรรถภาพของตนเองในการทำงาน ทั้งเรื่องบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ การพัฒนาการเรียนรู้ ทำความเข้าใจ บทบาทหน้าที่ของตนเองในปัจจุบัน และเป้าหมายการทำงานในอนาคต ดำเนินการวางแผนวิธีการพัฒนาตนเอง เช่น การอ่านหนังสือ การขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ โดยการตั้งเป้าหมายตามลำดับความสามารถที่จะทำให้สำเร็จจากน้อยไปมาก ประเมินความสำเร็จ รวมไปถึงการแสวงหาความรู้ด้านวิชาที่ตนเองศึกษาอยู่ เพื่อให้มีความรู้ มีทักษะ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน จึงทำให้นักเรียนอาชีวศึกษามีวุฒิภาวะทางอาชีพมากขึ้น สอดคล้องกับ Megginson and Peddler (1992) ที่กล่าวว่า การที่บุคคลตอบสนองต่อการเลือกว่าตนเองจะศึกษาเรื่องอะไร เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งในด้านทักษะ ความรู้ และอาชีพของตนเอง และแนวคิดของ Zunker (1998: 165 cited in Somjai, 2013) ที่กล่าวว่า วุฒิภาวะทางอาชีพเป็นกระบวนการการวัดระดับการพัฒนาทางอาชีพ โดยมีการวางแผนในการพัฒนาตนเองในการทำงานให้สอดคล้องกับอาชีพและบุคคล

5.4 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับวุฒิภาวะทางอาชีพโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีทักษะทางสังคมจะเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอาชีพสูงตามไปด้วย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีทักษะทางสังคมจะเป็นผู้ที่มีทักษะในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่กดดันพยายามควบคุมสติในการพิจารณาอย่างมีเหตุผล มีวิธีการเตรียมความพร้อมก่อนการทำงานเพื่อลดความเครียด รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น ประสพการณ์ในการแก้ปัญหา สามารถนำวิธีแก้ปัญหาที่ผ่านมาประยุกต์ใช้กับปัญหาอย่างเหมาะสม หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้นำไปสู่การมีวุฒิภาวะทางอาชีพที่สูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Zunker (1998: 165 cited in Somjai, 2013) วุฒิภาวะทางอาชีพเป็นกระบวนการการวัดระดับการพัฒนาทางอาชีพอย่างต่อเนื่อง การปรับตัวในการทำงาน การวางแผนในการทำงานที่มีความสอดคล้องของอาชีพและบุคคล

6. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

6.1 จากผลการวิจัยพบว่า ต้นทุนชีวิตโดยรวมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านพลังตัวตน ด้านพลังครอบครัว ด้านพลังสร้างปัญญา ด้านเพื่อนและกิจกรรม และด้านพลังชุมชนอยู่ในระดับสูง และพบว่าต้นทุนชีวิตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวุฒิภาวะทางอาชีพ อาจกล่าวได้ว่าต้นทุนชีวิตของนักเรียนอาชีวศึกษามีส่วนในการช่วยส่งเสริมวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษา ดังนั้น ควร

มีการส่งเสริมต้นทุนชีวิตของนักเรียนอาชีวศึกษาให้คงอยู่ในระดับสูง ซึ่งอาจช่วยส่งเสริมต้นทุนชีวิตให้คงอยู่อย่างถาวรได้ดังนี้

1) จัดให้มีโครงการจิตอาสา เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนอาชีวศึกษาทำสิ่งที่เป็นประโยชน์กับชุมชน โดยมีกิจกรรมให้นักเรียนอาชีวศึกษาได้ฝึกทำความเข้าใจชุมชน ทำความรู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับคนในชุมชนผ่านการพูดคุย ชักถามความต้องการให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้น่าอยู่ ทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกัน ทั้งบทบาทหน้าที่ของชุมชนกับนักเรียนอาชีวศึกษา และนักเรียนอาชีวศึกษากับชุมชน

2) จัดกิจกรรมสร้างคุณค่าให้ตนเอง ให้นักเรียนอาชีวศึกษาได้แสดงความสามารถตามความถนัด ช่วยส่งเสริมให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ชื่นชมความสามารถ

3) จัดกิจกรรมแบบอย่างที่ดี ลักษณะกิจกรรมเชิญผู้มีประสบการณ์ในด้านต่างๆ และเป็นแบบอย่างที่ดีมีประสพการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตในสังคม เป็นผู้มาถ่ายทอดประสพการณ์ชีวิต แลกเปลี่ยนทัศนคติ แง่คิด วิธีการแก้ไขปัญหา การปรับตัว พร้อมทั้งให้นักเรียนอาชีวศึกษาซักถามวิธีการปฏิบัติตนและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

6.2 จากผลการวิจัย เมื่อพิจารณาการพัฒนาตนเองพบว่า การพัฒนาตนเองโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ และด้านทักษะอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านพฤติกรรม และด้านความเป็นเอกลักษณ์อยู่ในระดับสูง และพบว่าการพัฒนาตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพทางอาชีพ อาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาตนเองมีส่วนส่งเสริมบุคลิกภาพทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาดังนั้น ควรมีกิจกรรมในการกระตุ้นสมรรถภาพการทำงานในวิชาชีพของนักเรียนอยู่เสมอ เช่น การจัดประกวดสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมเป็นประจำทุกปี โดยมีรางวัลเป็นเกียรติบัตรหรือเงินสนับสนุนทางการศึกษา เพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างกำลังใจในการพัฒนาผลงาน พัฒนาตนเอง และเป็นการสร้างเป้าหมายให้นักเรียนรู้จักการเตรียมความพร้อม ปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

1) จัดโครงการพัฒนาสุขภาพ เพื่อให้นักเรียนอาชีวศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสุขภาพและการสร้างเสริมความแข็งแรงของร่างกายและจิตใจ ตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพร่างกาย และการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อร่างกาย

2) จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางด้านความคิด โดยฝึกให้นักเรียนอาชีวศึกษาได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งอาจเป็นลักษณะการบรรยาย ฝึกปฏิบัติ กรณีศึกษา การระดมความคิด สถานการณ์จำลอง เป็นต้น

6.3 จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางสังคมโดยรวมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการหรือปรับตัว ด้านการสื่อสาร ด้านการสอนตนเอง และด้านการหาแหล่งสนับสนุนช่วยเหลืออยู่ใน

ระดับสูง ส่วนด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และด้านการแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง พบว่าทักษะทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพทางอาชีพจากกล่าวได้ว่าทักษะทางสังคม อาจมีส่วนช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษาให้เกิดขึ้น ดังนี้

1) จัดโครงการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นลักษณะการใช้สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ การระดมสมอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากสถานการณ์สมมติที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง กำหนดบทบาทแสดงออกตามธรรมชาติ ตามบุคลิกภาพ ประสบการณ์ ความคิด อารมณ์ ตามความเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหา

2) จัดกิจกรรมโฮมรูม โดยนักเรียนอาชีวศึกษาฝึกเผยแพร่ให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ระหว่างครูกับนักเรียนอาชีวศึกษา และนักเรียนอาชีวศึกษากับเพื่อนร่วมชั้น เพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาให้สามารถแสวงหาข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งช่วยให้นักเรียนอาชีวศึกษาดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.4 จากผลการวิจัยเมื่อพิจารณาบุคลิกภาพทางอาชีพ พบว่า บุคลิกภาพทางอาชีพโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูงทั้งหมด ดังนั้น ครอบครัว สถานศึกษา รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมบุคลิกภาพทางอาชีพของนักเรียนอาชีวศึกษา โดยการฝึกให้นักเรียนอาชีวศึกษามีความเข้าใจตนเอง มีความพร้อมทั้งความรู้ ความสามารถ สามารถประมวลบุคลิกลักษณะ ความพร้อมในการปรับตัวให้เข้ากับอาชีพ และนำปัจจัยส่งเสริมมาประกอบการพิจารณาวางแผนทางอาชีพให้บรรลุเป้าหมาย เลือกอาชีพที่สอดคล้องระหว่างความสนใจ ความสามารถ ตามสภาพความเป็นจริง

1) จัดโครงการฝึกอบรม โดยมีกิจกรรมให้นักเรียนอาชีวศึกษาฝึกการทำงานเป็นทีม เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นลักษณะกิจกรรมกลุ่ม การศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

2) จัดกิจกรรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นกลุ่ม โดยกิจกรรมให้นักเรียนอาชีวศึกษาสร้างสัมพันธภาพกับสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้ได้สำรวจตนเองและสถานการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับตนเองแล้วพยายามปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของตนเองให้ดีขึ้น ได้รับรู้ตนเอง รู้จักปรับตัว พัฒนาตนเอง และเพิ่มการตระหนักรู้ตนเอง

References

- Aimsamai, Nattapong. (2015). The Demand for Vocational Education After the Community Integration. The ASEAN Economic Community in 2015.

Business Review. 6(2), 123-139.

Brown and Brook (eds.). (1990). *Career Choice and Development (Second Edition)*. California, Jossey – Bass, Inc.

Boydell, T. (1985). *Management Self-Development: A Guide for Managers, Organizations and Institution*. Switzerland, International Labour, Inc.

Boom, M. (1996). *Primary Prevention Practices*. The United States of America: SAGE Publications International Educational and Professional Publisher.

Booth, Janis Grawford. (1985). “Factors Associated with Career Maturity in Community College Students.” *Dissertation Abstract International*. May, 47(3):789-A.

Juthopana, Malinee. (2010). *Psychology of Life and Self Development*. Buriram: Rawatprinting.

Labour Market Information Administration Division. (2017). Domestic Demand for Labor Decreased by 23.18%, Mainly due to The Decrease in Productivity. *Journal Labor Market Situation*, 25(2), 1-8.

Megginson, and M. Pedler (eds.). (1992). *Self - Development: A Facilitator’s Guide*. London: Mc Graw-Hill, Inc.

Sisaket Technical College. (2016). *The Information of Sisaket Technical College Student of 2015*. Retrieved January 7, 2016, from <http://www.sisat.ac.th> Srinakharinwirot Univerity.

Tripathi, Suriyadeo. (2009). *Developmental Assets of Thai Children and Youth*. Bangkok : thaihealth.

Weener, Joan and M. Baker. (1983). “The Education and Personal Characteristic of the Vocational Immature Yong Adult” *Dissertation Abstract International*. July, 44(5):1341-A.